

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
T.a.v. staatssecretaris J. Klijnsma
Postbus 90801
2509 LV Den Haag

Datum: 25 februari 2014

Betreft: Reactie Pensioenfonds Metaal en Techniek, Pensioenfonds van de Metalektro en MN op de consultatie 'Voorontwerp van Wet algemeen pensioenfonds'

Geachte mevrouw Klijnsma,

Met interesse hebben we kennis genomen van het op 23 januari 2014 gepubliceerde consultatiedocument Wet algemeen pensioenfonds.

In deze brief geven wij onze visie en reactie op de Memorie van Toelichting behorende bij het voorontwerp van het voorstel van wet tot wijziging van de Pensioenwet in verband met de invoering van een algemeen pensioenfonds. In de bijlage bij de brief geven we commentaar op een aantal tekstuele en inhoudelijke aspecten van het voorontwerp van wet.

Algemeen pensioenfonds en de verplichtstelling

Het samengaan in een algemeen pensioenfonds (APF) staat in het voorontwerp open voor alle bestaande pensioenfonds, met uitzondering van de verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfonds (bpf-en). Op dit moment kunnen wij ons vinden in deze beperking. Wij verwachten namelijk dat een wijziging in de verplichtstelling tot een brede discussie zal leiden met een vertraging van onderhavig wetsvoorstel tot gevolg. Dit is nadelig voor alle ondernemingspensioenfonds (opf-en) die momenteel liquidatie overwegen. Wij voorzien echter wel dat de huidige consolidatie van de pensioensector binnen afzienbare tijd een nieuwe fase in gaat, waarin ook een groeiende groep verplichtgestelde bpf-en op zoek gaat naar schaalvergroting. Wij pleiten er daarom voor om de discussie over een eventuele mogelijkheid van verplichtstelling binnen een APF mee te nemen in de brede discussie over ons pensioenstelsel.

Wij merken in dat verband op dat verplichtstelling van deelname aan een APF voor één of meer (delen van) compartimenten in theorie mogelijk zou kunnen zijn. Een belangrijk aandachtspunt daarbij is ons inziens de wettelijke houdbaarheid: wordt er in het geval van ringfencing – en de daaruit volgende afwezigheid van solidariteit tussen alle deelnemers in dat APF – voldaan aan de Europese mededingingsregels?

Wat is de positie van werkgevers die van de verplichtstelling zijn vrijgesteld?

In het kader van de verplichtstelling vragen wij daarnaast aandacht voor een onderwerp dat naar onze mening ten onrechte niet aan de orde komt in dit voorontwerp: de positie van werkgevers die nu van verplichtstelling zijn vrijgesteld en in de toekomst wellicht hun pensioenregeling onder willen brengen bij een APF.

Er wordt in het voorontwerp niets gezegd over wat er gebeurt met liquiderende opf-en die in het verleden zijn vrijgesteld van de verplichte deelname in een bpf. Als een dergelijk opf wordt geliquideerd met het doel de pensioenregeling onder te brengen bij een APF, dan komt de oorspronkelijke grond voor vrijstelling van de verplichtstelling – te weten een eigen/andere pensioenregeling in het opf – te vervallen. We gaan ervan uit dat aan de huidige wettelijke situatie niets wijzigt en de gebruikelijke route wordt gevolgd voor de werkgever die zijn pensioenregeling had ondergebracht bij het opf, namelijk om weer verplicht aangesloten te worden bij het bpf.

Overigens zou een pensioenregeling bij een APF een vrijstellingsgrond kunnen opleveren. Het APF is echter een onbekende in de Wet BPF 2000 en het daarbij horende Vrijstellings- en boetesluit. Is de staatssecretaris van plan om deze wet- en regelgeving aan te passen aan de introductie van het APF?

Impact van de introductie van het algemeen pensioenfonds op de pensioensector

In onze optiek verandert de introductie van het APF in de voorgestelde vorm, waarbij het APF ook commercieel kan zijn, wezenlijk iets aan het instituut “pensioenfonds”. Een APF als op winst gerichte instelling is niet verenigbaar met de huidige filosofie ten aanzien van pensioenfondsen, te weten collectief, solidair en zonder winst oogmerk. De huidige wetgeving is gebaseerd op deze filosofie. Wij vragen ons dan ook af of de introductie van een APF, dat ook op winst gericht kan zijn, het “Nederlandse pensioenfonds” in Europees mededingingsverband niet in een ander perspectief plaatst.

In paragraaf 4 van de toelichting wordt wel geconstateerd dat een element van de taakafbakening, te weten de domeinafbakening, komt te vervallen. Er wordt echter niet nader ingegaan op de eventuele gevolgen die dit heeft voor het speelveld op de pensioenmarkt, in het licht van de Europese mededingingsregels. Er wordt alleen aangegeven dat ook verzekeraars een APF kunnen oprichten en dat daarmee sprake is van een gelijk speelveld tussen verzekeraars en pensioenfondsen. Wij denken dat voor het creëren van dat gelijke speelveld een commercieel pensioenfonds niet noodzakelijk is. Marktpartijen kunnen ook een APF in de vorm van een stichting oprichten waarbij in de uitbestedingsfeer, net als nu bestaande praktijk is, commerciële dienstverlening plaatsvindt.

Met name liquiderende pensioenfondsen hebben op korte termijn belang bij dit voorgenomen wetsvoorstel. Als zij behoefte zouden hebben aan een commerciële vervanging voor hun opf, dan zouden zij op dit moment al kunnen overstappen naar een verzekeraar. Zij hebben echter juist behoefte aan een niet-commercieel alternatief.

Wat ook pleit tegen de introductie van een APF in de vorm van een op winst gerichte instelling, is de belangtegenstelling tussen aandeelhouders van een commerciële APF en de deelnemers in dat APF. Daar waar deelnemers gebaat zijn bij een goede uitvoering van de pensioenregeling tegen zo laag mogelijke kosten, zal de aandeelhouder vooral geïnteresseerd zijn in de winstvooruitzichten van de commerciële APF. Als een besparing op de uitvoering ten koste gaat van de kwaliteit, maar bijdraagt aan de winst, dan zal de aandeelhouder in tegenstelling tot de deelnemer met dat beleid

weinig problemen hebben. Het is niet ondenkbaar dat de deelnemer in deze belangentegenstelling het onderspit zal delven. Bij een niet op winst gerichte APF loop je dit risico niet. Het voorontwerp van wet besteedt aan dit eventuele belangenconflict tussen aandeelhouders en deelnemers in een commerciële APF geen aandacht, en het biedt hiervoor derhalve ook geen oplossing. Als toch overgegaan zou worden tot introductie van de mogelijkheid van een op winst gerichte APF, moet er aandacht zijn voor de vraag hoe met deze belangentegenstelling zal worden omgegaan.

Inrichting van een algemeen pensioenfonds

Wie is bevoegd tot het oprichten van een APF?

Het wetsvoorstel is niet duidelijk over wie bevoegd is om een APF op te richten. Op pagina 4 van de toelichting wordt vermeld dat, naast werkgevers en werknemers, ook derden kunnen besluiten tot oprichting van een APF. Op pagina 8 van de toelichting worden vervolgens sociale partners niet meer genoemd als partijen die kunnen besluiten tot oprichting van een APF. Aangezien in de huidige situatie sociale partners kunnen beslissen om een bedrijfstakpensioenfonds en een ondernemingspensioenfonds op te richten, gaan we er vanuit dat in de toekomstige situatie sociale partners ook kunnen beslissen tot oprichting van een APF.

Als sociale partners kunnen overgaan tot oprichting van een APF, dan ligt het in onze optiek voor de hand dat de paritaire bestuursvorm ook wordt toegelaten als mogelijke bestuursvorm in een APF. Hoewel het waarschijnlijk is dat een APF, dat meerdere regelingen voor meerdere ondernemingen kan uitvoeren, kiest voor een onafhankelijk model (waarbij sociale partners in een belanghebbendenorgaan zeggenschap houden over belangrijke kwesties in hun eigen regeling), lijkt ons het op voorhand uitsluiten van paritaire bestuursmodellen een vreemde bepaling. De Wet versterking bestuur pensioenfondsen introduceert namelijk vijf bestuursmodellen voor pensioenfondsen en het APF is immers ook een pensioenfonds in de zin van de Pensioenwet. Uit de toelichting op het APF blijkt niet waarom de paritaire modellen niet geschikt zouden kunnen zijn voor een APF.

Wie bepaalt de reikwijdte van de collectiviteitskring(en)?

Het is niet duidelijk bepaald wie de reikwijdte van een collectiviteitskring vaststelt. Naar onze mening is er sprake van een dubbelbesluit. De partijen die de pensioenregeling afspreken, bepalen voor wie de pensioenregeling zal gelden. Dat kan een pensioenregeling zijn voor één onderneming, maar ook voor meerdere ondernemingen. Sociale partners bepalen dus ook de omvang van de collectiviteitskring. Bij de onderbrenging van de pensioenregeling bij een pensioenuitvoerder is het vervolgens het bestuur van de pensioenuitvoerder dat besluit of het de pensioenregeling wil uitvoeren. In het geval van een APF spreken sociale partners dus een pensioenregeling af met bijbehorende collectiviteitskring en verzoeken het bestuur van een APF om de regeling uit te voeren. Wij pleiten ervoor om deze lijn in de toelichting te verwerken.

Over de toetreding van nieuwe collectiviteitskringen tot het APF zal het bestuur beslissen. Wij zijn wel van mening dat de belanghebbendenorganen van het APF hierbij een adviesrecht zouden moeten hebben. De partijen die bij een APF zijn aangesloten, hebben voor toetreding gekozen op basis van de toen geldende situatie. Die kan wijzigen door toetreding van nieuwe partijen tot het APF. Er zijn redenen te noemen, anders dan verplichte solidariteit, waarom een bepaalde collectiviteitskring bezwaren zou hebben tegen de toetreding van een nieuwe collectiviteitskring tot het fonds.

Wij beogen middels onze reactie een goede bijdrage te leveren aan het ontwerp voor de totstandkoming van een algemeen pensioenfonds. Uiteraard zijn wij graag bereid mee te denken over de verdere uitwerking van het wetsvoorstel en eventuele vragen naar aanleiding van onze reactie te beantwoorden.

Hoogachtend,

Jan Berghuis
Voorzitter PMT

Frans-Willem Briët
Voorzitter PME

Rudolf Hagendijk
Voorzitter Hoofddirectie MN

Bijlage: Tekstuele opmerkingen ten aanzien van de wijziging van de wettelijke bepalingen en de Memorie van Toelichting

Tekstuele opmerkingen ten aanzien van de wijziging van de wettelijke bepalingen en de Memorie van Toelichting

Wettelijke bepalingen

Artikel 25 lid 1 sub h:

In dit artikel wordt aan de verzekeraar of PPI ook het APF toegevoegd. Waarom moet wel in een uitvoeringsovereenkomst met een verzekeraar/PPI en nu ook een APF een exit-bepaling worden opgenomen en niet in een uitvoeringsovereenkomst met een opf of eventueel een bpf?

Artikel 25 lid 1 sub j/k:

In sub j wordt gesproken over kosten in verband met de uitvoering die in mindering gebracht kunnen worden op een afgescheiden vermogen van een APF, terwijl in sub k wordt gesproken over kosten die ten laste gebracht kunnen worden van de premie voor een afgescheiden vermogen. Onduidelijk is welk soort kosten onder sub j en welk onder sub k wordt beoogd. Waarom is dit onderscheid nodig? De premie bedoeld in sub k wordt ook toegevoegd aan dat afgescheiden vermogen. Dit wordt weliswaar getuige het nieuwe artikellid 3 nog nader uitgewerkt bij of krachtens AMvB, maar enige duidelijkheid in de wet lijkt op zijn plaats. De artikelsgewijze toelichting biedt geen uitsluitel.

Artikel 104 lid 3 sub f:

Doordat het multi-opf wordt vervangen door een APF, wordt dit artikellid gewijzigd. In plaats van een goedkeuringsrecht op de samenvoeging van opf-en, krijgt de Raad van Toezicht nu een goedkeuringsrecht op "het beleid inzake het aangaan en beëindigen van uitvoeringsovereenkomsten door een APF". Terwijl voorheen goedkeuring van de RvT nodig was voor een specifieke samenvoeging, lijkt nu slechts sprake te zijn van goedkeuring van een door het bestuur van een APF opgesteld beleid en niet op het afsluiten/beëindigen van een specifieke uitvoeringsovereenkomst. Is deze wijziging ook beoogd? En zo ja, wat is de reden voor deze wijziging? Ook hier biedt de artikelsgewijze toelichting geen uitsluitel.

Artikel 112a

lid 2:

De opsomming van Pw-artikelen lijkt hier vrij willekeurig te zijn. Waarom zijn deze hier wel opgenomen, maar andere bepalingen die over hetzelfde onderwerp gaan niet?

lid 7:

Op grond van artikel 112a lid 7 moet een APF pas bij het gebruik maken van de door DNB verstrekte vergunning de in artikel 112 lid 3 voorgeschreven statuten overleggen. Zou dat niet al bij het aanvragen van de vergunning moeten gebeuren? Of wordt dat nog geregeld bij AMvB? In dat geval zou dit in lid 7 voor sub a moeten worden uitgezonderd.

Artikel 115b

Lid 2:

Waarom worden er voor de samenstelling van het belanghebbendenorgaan van een APF niet, net als bij de andere soorten pensioenfondsen, regels in de wet gesteld? Er wordt hier via een nieuw lid 7 delegatie naar de AMvB opgenomen; waarom dit onderscheid?

Artikel 123

In artikel 123 wordt uitgebreid omschreven hoe de financiële splitsing tussen de verschillende compartimenten er uit ziet. Dit wordt in de wet verankerd via wijziging van artikel 123 Pw. Onze vraag is echter of dit met alleen de aanpassing van artikel 123 Pw afdoende geregeld is.

Lid 3:

Zou hier niet gesproken moeten worden over “afgescheiden vermogen van de betreffende collectiviteitskring”? Zoals het er nu staat, “het vermogen”, lijkt het alsof hier bedoeld wordt op de som van alle afgescheiden vermogens, terwijl dat ons inziens niet de bedoeling is.

Lid 4:

Is dit afdoende geformuleerd? Is er sprake van een boedel en een boedelschuld per afgescheiden vermogen?

Memorie van Toelichting

Algemeen

Er wordt niet eenduidig gecommuniceerd over de rol van de werkgever in geval van een ondernemingspensioenregeling en die van sociale partners in geval van een bedrijfstakpensioenregeling. Het merendeel van de toelichting lijkt geschreven te zijn op de situatie van een ondernemingspensioenfonds/ondernemingspensioenregeling. Echter, op pagina 4 wordt de introductie van het APF betiteld als in het belang van sociale partners, die daardoor een groter keuzepalet krijgen. Overigens is ook nu in het artikel over de onderbrengingsplicht (artikel 23 Pw) de positie van sociale partners niet duidelijk geregeld.

Pagina 8-9

Praktijkvoorbeelden van de werking van het multi-opf laten zien dat wanneer twee regelingen volledig financieel worden gescheiden, er nauwelijks tot geen kostenvoordelen optreden in de uitvoering. Doordat binnen het APF compartimenten op regelingsniveau kunnen worden ingericht en afgescheiden van de financiële vermogens in andere compartimenten, is het de vraag in hoeverre schaalvoordelen en risicodeling zich dan nog voordoen. De voordelen die resteren beperken zich dan voornamelijk tot de governance. Biedt dit een oplossing voor de problemen van kleine en/of gesloten fondsen? In de tekst wordt niet expliciet gemaakt welke financiële schaalvoordelen resteren als de eigen regeling en collectiviteitskring worden behouden. In onze ogen is het wenselijk om duidelijkheid te creëren door dit wel expliciet te maken.

Pagina 10

In de paragraaf over intern toezicht wordt melding gemaakt van eventuele belangentegenstellingen. Wat kan het intern toezicht daar volgens de wetgever aan doen? Bij het daarna genoemde belanghebbendenorgaan wordt gesteld dat bij een APF moet worden erkend dat er zich belangenconflicten kunnen voordoen tussen het APF en de belanghebbenden van de verschillende pensioenregelingen. Aangezien het belanghebbendenorgaan alleen taken en bevoegdheden heeft ten aanzien van het eigen compartiment, kan dat echter geen rol spelen in het opheffen/oplossen van conflicten. Er wordt gepleit voor uitgebreide afspraken over de uitvoeringskosten. De AMvB die aangekondigd wordt in artikel 25 nieuw lid 4 is dan ook van groot belang.